

בנאות דשא

פרשת תרומה - זכור תשפ"א - גליון מ"ה

דולה ומשקה מתורת רבוה"ק מפרשיסהא קאצק וגור זי"ע במשנת רבינו ראש הישיבה שליט"א

מחית עמלק בזמנו - סילוק נגיעה העצמית

במצות זכירת מעשה עמלק ומחייתו, מבואר בראשונים שיש ב' מצוות, אחד לזכור מה שעשה עמלק לישראל בצאתם ממצרים, זכירה בפה ובלב, וקבעוהו חז"ל לשבת זכור, והשניה היא להכריח זרעו של עמלק כפשוטו. ובזמן הזה לכאורה אין אנו יכולים לקיים מצוה זו של מחיית עמלק בזרעו הגשמי של עמלק (ע"י מנחת חינוך מצוה תרד, וע"י ישמח משה פר' כי תצא).

אמנם השורש והעיקר במצות מחיית עמלק היא למחות רעת עמלק, והוא החלק הרע הנמצא בתוך האדם הוא היצר הרע המכונה בשם עמלק וטמון בתוך לב האדם כמבואר בספ"ק (ע"י קדושת לוי פר' זכור וע"י עבודת ישראל). ובזמן הזה עיקר מצות מחיית עמלק הוא 'אוהבי ה' שנאו רע' (תהלים צז, ו), וכתב השפת אמת (שקלים תרס"ב) שלכן נתקן קריאת פרשת זכור כי הקבי"ה נתן מצוות ועצות איך לעורר שנאת עמלק ימ"ש על ידי קריאת פרשת זכור.

ומלחמה זו בעמלק היא מלחמה תמידית בלי הפסק, להיות השנאה נוגעת בעומק הלב באופן מוחלט לעמלק ולהבאים מכוחו שהם כל דברי היצר הרע ותחבולותיו, ולחיות בהרגשה תמידית שעמלק עומד עם גרון מונף מוכן בכל רגע להתזין את ראשו מעליו ולהורגו, וכדברי הרה"ק הרבי ר' בונם זי"ע שבאם אין בדעתו כן הרי זה סימן שכבר התזין את ראשו, ואין להסיח דעת מלקיים 'הבא להרגך השכם להרגו'.

...

והנה בפרק חזקת הבתים (מו"י) שנינו דינים של נוגע בעדות, ואיתא שם 'עמלקי' סימן, ר"ת ע"רב מילוא ליוקח ק'בל, ובהגהות יעב"ץ להגר"י עמדין העיר שזה חידוש שנתנו סימן כזה במי שנאמר בו תמחה את זכר עמלק, וכתב דאולי מצאו רמז במה דכתיב 'לא תשכח', שתיבת לא מופסקת בטעם פסקא, ואינה מחוברת לתיבת תשכח, להורות שיש כאן מקום גם לשכחה ממצוה זו, ולהתיר להשתמש בו לאוקומי גירסא, ודומה לזה דרשו בזוה"ק (ח"ב

צג:) באזהרות שבעשרת הדברות, וכאן התירו כדי לשבר כחו ולהוציא ממנו ניצוץ דקדושה שבו, עכת"ד.

וע"ד העבודה יש לפרש, שעמלק נזכר דייקא בענין הלכתא דנוגע בעדות, שהרי אנתנו עמך בית ישראל כולנו עדים על אחדותו ויחודו של הקב"ה, וכדכתיב (ישעיה מג, יב) 'ואתם עדי נאם ה' ואני קל', ומבואר בשפת אמת (שבת תשובה תרס"א ועוד) שזו העדות אינה באמירה בפה בלבד, אלא כל איש ישראל בעצם מהותו הוא עדות על הבורא ית', והעדות הוא במקום שצריך לברר דבר שאינו גלוי וידוע, כי העולם הזה מעלים ומסתיר כח הבורא ית' [והא דקבעה תורה שמאמינים לעדים ולא חיישין לשקר, שורשו מכיון דכל מהות יהודי בהאי עלמא הוא להיות עד אמת על מלכות שמים בתוך העולם של עולם השקר].

אבל יש להיזהר ביותר שהעדות תהיה בלי התערבות עניני עולם הזה המבלבלים לאדם וכמ"ש בשפת אמת (ע"י בא תר"מ ד"ה בפסוק והי', ובלי שום נגיעה עצמית) (וע"י חת"ס פר' אחרי עמי מב, שפ"א יתקו"ז לדף א: ד"ה מאן (השני)), ולאו דווקא בדבר איסור ח"ו, אלא אפילו בדברי הרשות, התאוות והדברים הגשמיים, הם הם הנגיעות שמבטלים ממנו הנאמנות וכח העדות.

ולכן דייקא בסוגיא של נגיעה בעדות איתא בגמרא 'עמלק סימן', לרמז ולהזכיר לאדם שכשלושים ה' נגיעה בעדות, יש להתבונן בזה ולהיזכר בתפקידו בהאי עלמא, שהש"י ייחד אותו לעדים, וכל מהותו של אותו רשע עמלק ימ"ש, לבטל עדות זו, על ידי שמכניס נגיעות שמבטלים ופוסלים את העדות, ומכחישים את העדות [וכמ"ש בשפ"א זכור תרנ"ד], וזה כל מלחמתנו, לסלק הנגיעות, ועי"ז יהיה 'ואני קל' כמ"ש חז"ל (ספרי האזינו לג, ה) 'כשאתם עדי אני קל', דכפי מה שבני ישראל מעידין ומבררין כח הנהגתו יתברך כן מתגלה כח הנהגתו ית' בעולם, ויהיה שמו שלם וכסאו שלם.

(פר' זכור תש"ע - עבד"ך ח"א עמ' רמג-רמח)

כל התגברות על יצה"ר הוא מחיית עמלק

שאלו את הגאון מטשעביץ זצ"ל אם יש מצוה לחבול בעמלק, דהיינו כשאין אפשרות להורגו אם עכ"פ צריך לעשות בו חבלה, כי מה לי קטלה כולא מה לי קטלה פלגא, והביא הרב מטשעביץ זצ"ל ראי' מדברי רש"י (פסחים פו, ה) על מה דאמרינן שם בגמרא 'מאי מיחוי קרביו, רב הונא אמר שמנקבין בסכין', ופירש רש"י בלישנא אחרינא 'מיחוי לשון נְקִיבָה וחבול, כמו תמחה את זכר עמלק (כי תצא כה, טו)' [ע"י משמר הלוי נרות שלמה ס' פב שמתמה על הראי' מרש"י, ויל"ד עפ"י בדבריו]. ואם במחיית עמלק מצוה לחבול רק בגוונא שאין לו אפשרות להרגו, הרי במלחמת העמלק שבלב, מלחמת היצר, הוא הוא הדרך היחידה, כי רק לעתיד לבוא הקב"ה ישחוט ליצר הרע, אבל העבודה המוטלת עלינו הוא להחליש את עמלק, ולכן אין להיתאש מגודל כחו של היצר שאי אפשר לנצחו, שהרי מה שמוטל עלינו הוא להחליש אותו ע"י כל התגברות.

(ס"ג פר' זכור תש"פ)

לקח טוב - לקיחה תמידית

במדרש (שמו"ר לג, א) לקח טוב כו' (משלי ד, ב), אל תעזובו את המקח כו', יש בו זהב כסף שדות כרמים כו', אינן יודעין מה לוקח כו', המוכר נמכר עמו כו'. ע"ש. פירוש המדרש, כי העיקר הלקיחה תמידית, להשיג בתורה תמיד עד אין שיעור וסוף, כי הכל יש בתורה כמ"ש (תהלים יט, ח) תורת ה' תמימה כו', ועד שזוכה לראות כי אין להשיג עמקי התורה. ואז כשיראה ויבין עומק התורה, כמ"ש (איוב כח, כא) נעלמה מעיני כל חי כו' (ע"י שביעוה ה. ודב"ר ח, א), אז יזכה יותר עד שהקב"ה יהיה עמו כמ"ש נמכר עמו כו', כי לקיחת התורה יש בו כמה מדריגות, ולעולם צריך אדם לייגע בתורה שהיא מים שאין להם סוף, עד שיזכה להתדבק בו ית"ש. וזה שאמר אל תעזובו את המקח - שיש לשמור תמיד לחפש יותר ויותר, וליקח עצמו מחדש בכל יום ושעה, שידע תמיד כי עודנו מבחין.

(שפת אמת תרל"ב ותרנ"א)

התבודדות והתחברות

שמעתי שהרה"ק מקאצק זי"ע היה לו דרך בהתבודדות, והרה"ק מווארקא זי"ע היה בהתחברות עם החסידים, ואמר הרבי מקאצק זי"ע דרך שלי מרומז בתורה יויקחו לוי, אם רוצה דרך אמת כמו שכתב רש"י 'לי לשמי', העצה: תרומה, להיות מורם ומופרש מן אנשים, אפילו מאת כל איש אשר ידבנו לבו' אפילו מהטובים. ענה ואמר הרבי מווארקא זי"ע, אף דרך שלי רמוזה כאן בויקחו לי תרומה, ליקח תרומה מכל אחד ואחד, ולהתחבר עמהם וללמוד מהם - מאת כל איש אשר ידבנו לבו.

(פרדס יוסף אות ב)

מעט קדושה משפיע על הכל

'ויקחו לי תרומה', אולי הרמז בתרומה כמו שכ"ק אאז"ל אמר בשם השפת אמת בשם החידושי הרי"מ ז"ל, תרומה היא במשהו, וע"י שחל שם שמים על התרומה נפטר החולין ונעשה הכל טוב ומתוקן, וכמו שנקרא המשווייך בלשון חכמים מעושר, מתוקן, שכשיש מעט שם שמים נשאר ברכה במשווייך, ע"י שחל שם שמים במשהו נשאר רושם בכל, ואפשר שלכן צריכה תרומה להיות מן המוקף, שע"י שמפריש מעט לשם שמים נשאר ברכה על הכל, וזהו תרומה - תורה מ', שגם בתורה כן כמ"ש העוסק בתורה נכסיו מצליחין, שאדם עוסק בדרך ארץ, במלאכה וכיו"ב, וקובע עיתים לתורה בכל יום, אפילו מעט, נשאר ברכה במשווייך, וגם חיי הגשמיים משתנים, שזוכה לאדור ביניהם. ואפשר שכך היה במשכן שנתנו נדבתם בלב שלם, מדריגות גדולות, ועי"ז נכנסה הברכה בכל, וזהו הרמז דים והותר, שגם במשווייך היה בחינת והותר, שחל שם שמים וברכת ה' הן ברוחניות והן בגשמיות.

(פני מנחם עמ' קג)

ברכת מזל טוב

לידידנו הרה"ג
ר' מאיר שמועון פרי' רוטנברג שליט"א
לרגל נישואיו בתו שתי' עב"ג החתן המופלג ישראל ליפשיץ הי"ו
שיזכו לראות דורות ישרים מבורכים
ידידים חשבי רעים
שהתפללנו יחד במנין נץ החמה שנים רבות

לעילוי נשמת

הגאון החסיד הרב אפרים הלוי מנלה זצ"ל
בן הרה"ח ר' אברהם דוד הי"ד
מראשי ישיבת חידושי הרי"מ
ומרביץ תורה כשבעים שנה
נלב"ע ח' אדר תשע"ח
הונצח ע"י נכדיו ותלמידיו

ברכת מזל טוב

לאבינו הנכבד
הרה"ח ר' יוסף מרגליות שליט"א
לרגל אירוסיו בנו - אחינו
החתן המופלג פיהס מנחם הי"ו
יוכה לראות דורות ישרים מבורכים
בניו: יואל ודוד מרגליות

עינינו תלויות לאדון הכל

בשפת אמת (משפטים תרל"ה ד"ה טעם) מבאר טעם חז"ל (רש"י כא, ו. קדושין כב:) שנרצע אחר שש משום אוזן ששמעה עבדי הם וכו', ולמה לא נרצע בשעת המכירה שהרי אז עבר על 'עבדי הם', אלא כי בשעת המכירה סבור היה שיוכל לקבל העבדות, שלא ינתק על ידה מעבדות של הקב"ה, אבל אחר שידע טעם עבדות בשר ודם, שעל ידי זה פורק עול מלכות שמים, לא היה לו לרצות להמשיך להיות עבד, ועל זה נרצע, ע"ש.

ויש להתבונן, שאם החסרון אינו מחמת השם 'עבד' לבשר ודם, אלא על מה שהסכים שעבדות בשר ודם תפריעו ממלכות שמים, **מי ימור שהעבדות אכן תפריע לו למלכות שמים**, והרי מכר עצמו מחמת דחקו, ועניות מעבירה את האדם על דעתו ועל דעת קונו (עריבון מא:), והוא נמכר לישראל כשר, שאסור לו להעבידו בפרך, ויש לו פנאי לקיום מצוות, ואדרבה הרי תהיה לו פרנסה מסודרת לו לאשתו ולבניו, ויוכל לעבוד את ה' בלי טרדות. ומהו ההכרח שעל ידי העבדות פורק עול מלכות שמים.

אלא הביאור מדב"ה"ק הוא, **שעצם ההרגשה שהוא מסודר כי יש לו אדון שדואג לכל צרכיו זה עצמו סתירה לשעבודו לאדון הכל**, כי איש ישראל צריך לקום בבוקר עם הרגשה פנימית של

מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמת, נשמה שנתת בי טהורה היא, וראשית לכל הוא זוכר שיש רבונו של עולם, והוא נברא כדי לעבוד אותו ית"ש, ורק אחרי כן - מכיון שצריך להביא טרף לבני ביתו, הרי הוא יוצא לעשות למחייתו, ואפילו אם הוא שכיר אצל אדם אחר עם משכורת קבועה, מ"מ עדיין ההרגשה שלו הוא מודה אני לפניך מלך חי וקים, ההרגשה של 'עבדי הם'. לא כן הוא העבד, אף שיהיה לו זמן לקיום מצוות, וצרכיו הגשמיים יהיו מסודרים בכל שנות עבודתו, ולא יאכל לבו טרוד בהם, אבל חסר לו בתחושה של 'עבדי הם' לרבונו של עולם.

ובאמת יש תשובה נוספת על השאלה אמאי אינו נרצע בשעת המכירה אלא בסוף שש, כי אף שמכר עצמו מחמת דחקו, ובמשך הזמן נעשית לו כהיתר, וכבר שכח ההרגשה בלי חורין שעובד להשי"ת, אבל הטענה עליו הוא איך איש ישראל יאמר **אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני**, כי אם בדעתך הנך סובר שאתה אנוס ומוכרח, ושקוע עד כדי שאינך יכול לצאת, אבל למה לך האהבה, **הלא אהבה של איש ישראל הוא לרבונו של עולם**, ועל אמירה זו של 'אהבתי' הוא נרצע, כי האהבה לעבדות מהווה סתירה ל'עבדי הם'.

(מתוך טיטוה ש"ק פר' משפטים שקלים תשפ"א)

מילי דאורייתא

בלימוד דשיעור בונה ממשכן

'יחדיו יהיו תמים' (כו, כד), איתא בגמרא (חולין יז:) ארשב"ל שלוש פגימות הן וכו' פגימת מום בקדשים, ובפי' המיוחס לרבינו גרשום מביא איכא דאמרי קדשים ממש ואיכא דאמרי בקדשים - קרשי המשכן דכתבי בה יחדיו יהיו תמים [ועי' קוני' קצוה של יו"ד להאדר"ת (בספר 'זכר דוד' אות י"ג עמ' כב) שהעיר ע"ד ר"ג מהך דשבת צח: דדריש מהאי קרא דלית שלמים, אך יל"ת דכולה חדא דרשה]. ומובן היטב משי"כ רש"י דף ד: שלא היו זורקים אותן שלא יתקלקלו.

ובמשנה (שבת קב:) הבונה כמה יבנה ויהא חייב כל שהוא, ובגמרא כל שהוא למאי חזיא וכו', ומשני שכן בעל הבית שיש לו נקב בביתו וסותמו דכוותה גבי משכן שכן קרש שנפלה בו דרנא [תולעת] מטיף לתוכה אבר וסותמו. ולנה"ל הוי מלאכה חשובה משום דפגימה פוסלת.

אך ברש"י שבת צו. שלא זרקו קרשי המשכן מחמת כובדן, ומשמע דל"ח לפגימה [ועי' בהג' ב' ארי' שבת שם, ובס' מקור ברוך ס"ז כט, ועי' צפנת פענח תנינא דף נא טור ד' ובחי' לסנהדרין קח:].

ואמנם אף א"נ שאין פגימה פוסלת בקרשי המשכן, מ"מ י"ל דהוי מלאכה חשובה משום דיש צורך לסתום החור בכדי שיהיה מהודר, אך נחלקו הראשונים אי הידור מצוה הוא דוקא בדבר מגולה (עי' מרדכי סוף מגילה והובא ברמ"א אור"ח סי' קמז ס"א ובגמרא סק"ד, ועי' ברמ"א סי' לב ס"ד, ובש"ח כלים מערכת ז כלל יב מ"ה תכת מרן), וא"כ קרשי המשכן שהיו מצופים זהב תליא בפלוגתא הנה"ל [וילה"ע ד"א דהוי חסרון בהידור אולי גם ע"י סתימה ל"ה מהודר, ואולי משום חשיבות דאורי' יעקב אבינו שלא ה"י מספיקים לקרש חדש הוצרכו להסתפק בסתימה].

ואולי י"ל דאף אם עשו כן במשכן לא מצד פסול ולא מצד הידור, מ"מ הוי מלאכה, דלא גרע מבעה"ב שסותם נקב בביתו.

(פר' תרומה תש"ע - עבד"ד ח"א עמ' מט)

עדות התורה מהו

'ונתת אל הארון את העדות אשר אתן אליך' (כה, טז), ופירש רש"י 'העדות - התורה שהיא לעדות ביני וביניכם שצוית אתכם מצות הכתובות בה', וצ"ב הרי התורה היא הציציו על קיום המצוות, ואין שייך שהציציו יהיה עדות על עצמו. **וברמב"ם** (פ"י מהל' ס"ח ה"יא) כתב 'כל מי שיושב לפני ספר תורה, ישב בכבוד ראש באימה ופחד, שהוא העד הנאמן לכל באי עולם שנאמר (ויק' לא, כו) 'והיה שם בך לעד' ויכבדהו כפי כחו'. וצ"ב כוונת הרמב"ם, והאיך מתייחסת העדות לכל באי עולם.

וכתב **רבינו שלטי"א**: רש"י והרמב"ם הם שני ענינים, הרמב"ם מיירי [גם] מעדות על כל באי עולם אם **קיימו התורה**, וכמ"ש בילקוט (תהלים יט רמז תרעה) 'עדות ה' נאמנה' (תהלים יט ח) - 'נאמנת היא **להעיד על לומדיה**', ואיתא בגמרא (ע"ז ב.) כל מצוות שעושין ישראל באות ומעידין עליהן, וזה עצמו עדות התורה. וממילא פשוט שצריך לנהוג בו כבוד ואימה.

אך רש"י כתב דהוי **עדות שהשי"ת צוה במצוות**, ולדבריו הכונה שהיות, שצוה נתנית התורה לא הוכחשה, וגם ידוע שתשמר בארון הנוסח כפי שניתן, ועל כן כשיהא ויכוח על מצוה פרטית, נאמר, שהרי התורה [שנתניתה ידועה ומוסכמת] מעידה על המצוה זו וזו, שהרי היא כתובה בה. ולא הציציו נקרא עדות, אלא ספר התורה. אף שבפסוקים רבים גם הציציו נקרא עדות [מה העדות והחוקים (ואתחנן ו. כ), וכן בתהלים בהרבה מקומות], מ"מ לא זה הנידון כאן ברש"י.

(סי' חסד לאברהם לר"א דרייזין פר' תרומה עמ' תפג)

בעניני מלחמה בעמלק והמוטל על אנשים ולא נשים

בהפטרה דפרשת בשלח כתיב, שברך בן אבינו עם שנבחר להילחם עם סיסרא, אמר לדבורה 'אם תלכי עמי והלכתי ואם לא תלכי עמי לא אלך' (שופטים ד, ח), והשיבה לו דבורה 'ותאמר הלך אלך עמך אפס לא תהיה תפארתך על הדרך אשר אתה הולך' (שם ט), ולמה לא בקיצור לשון 'תפארתך בזה', רק ע"פ 'תוס' קדושין ב: סוד"ה הא, דלשון דרך במלחמה לשון זכר על שם שדרכו להלחם, ואם כן הוי חסרון 'בדרך'. והרי כן גם במלחמת עמלק, כמבואר בחינוך סוף פרשת תצא. ועי' **אבני נזר** אור"ח סי' תקט.

אך העיקר הוא מלחמת היצר, ובזה נסיון האיש גדול טפי, עי' ברכות יז. בנות בוטחות, כתובות סד: צא ולמד.

ו"ש בכתובות כח. ובסנהדרין כו. טלטולא דגברא קשה מדאיתא, והקשה בחא"ג למהרש"א מאי טעמא [ונשאר בקושיא ובצריך טעם, אין בכוונתי עוד כיו"ב בחא"ג]. רק שורשו ברוחניות, דנסינו קשה וממילא מטלטל בין רע לטוב [ובאמת גם ע"ד הפשט, כי בינה יש לאשה טפי, והיינו כח ארגון הדבר למעשה], וכפירוש רבינו תם בגמ' קדושין לט: ד"ה מתני', וכפי ששמעתי **מהגה"ח רבי נתן לוברס** "ל"ע"ד מאמר העולם: אמאָל אַ מאַלך אַמאָל א.... וכל התגברות או קיום מצווה לשעצמה, מרוממת האדם, וכמעשה דרבי מלוכלין עם הדלקת נ"ח דמסור, ובאיש לריבוי מצוותיו ותוקף יצרו, יש הרבה יותר מעברים בין טוב להפכו, ומהי"ט נבראה אשה בדעת קלה, שאי"כ כ"כ לקשי ערפה נגד יצה"ר, ועי"כ תאמר לבית יעקב לשון רכה שלא כגידין לבני" [ועי' ברכ"י אור"ח סי' רפד שיאצ"ט לאב קודם לציצ"ט לאם, כי אב צריך טפי לתיקון]. ומוישוב ע"ד הדרוש, קו' תו' קדושין ב:, דבתורה יש להם שייכות בדרכה אקרוי ואתנו, אבל במלחמה אצלו הקושי והנצחון.

...

וצ"ת **לאבני נזר**, עבד שהוא בן מלחמה מאי, ולכאורה תלוי בפלוגתא אם הגזירה שהו עבד כאשה לפוטרו מכל המצוות שהיינו מחייבים מסברא, או להפך, לחייבו כאשה נגד הסברא החיצונה לפוטרו בכל, כמו שדנו רבנן בתראי בכמה גווני שלא ששייך בעבד טעם פטור אשה. וכמדומה מרבי אליעזר ששחרר עבדו לפרשת זכור, אין ראייה, דאף דחייב לא מצטרף לעשרה, וי"ל.

ואם חייב, ויהי עבד מזרע עמלק [ומשכחת לה כגון שתירצו בהמן] יחוייב לאבד עצמו [וכבר דנו במחוייב מיתת ב"ד, מצד ובערת], ואי"כ מה שהקשו למה המן לא איבד עצמו בראותו מפלתו, להנ"ל לא רצה לקיים המצוה, וכמדומה שכתבו כעיי"ז, אם אין זכרוננו מטעני.

ואולי מהי"ט עבדים פטירי ממגילה, עי' כר"פ סי' א' סעי' ג', כי גיורא עד עשרה דרי, והמן היה ג"כ עבד.

...

ובמש"כ **האבני נזר** דמחית עמלק הוי מצות עשה שהזמן גרמא, הקשה תלמידו **הכלי חמדה** סו"פ תצא. דהא גבי מחית עמלק איכא נמי לא תשעה, דאין נשים פטורות בהז"ג [ובהדיא עלה בחינוך (מצוה תרה) דרש"י המצוה כמפורטים במצוות העשה, והיינו מאותו הטעם שפטורות מעשה הנ"ל], ואי"כ ק' לומר דטעם הפטור הוא מחמת דהוי ז"ג [וביותר לפמ"ש בבבב"ז בהמשך דבריו (ג) לחלק דשאני ז' עממין דאיכא נמי ל"ת [לדעת הראשונים דבכה"ג חייבים אף בעשה], וק' דהא גבי מחית עמלק איכא נמי ל"ת ואי"כ נימא דמחמת כך חייבות אף בהכשתה].

ובמחש"כ לא דק בלשון הרב, שאין פטורה מזכירה בגלל דהוי מצות עשה שהזמן גרמא, שאינה כן, דהרי אפשר בשבת, רק דכל מטרתה בשביל מלחמת המ'תחיה, והרי גם הלאו כן, ול"ד ללאו דלא תחיה או דלא תשים דמים.

והאבני נזר נקט שם דילאו טעם מלחמה ניגהו, היינו דמשו"ה הוי מצות עשה שהז"ג אך לא נתנית טעם למה אינם הורגים, ואדרבה שפיר הורגים ביחיד וכדאשכחן ביעל וסיסרא. ואין להקשות מלשון החינוך 'שלא להם לעשות המלחמה ונקמת האויב'. כי כוונת החינוך לנקמה מאורגנת במלחמה עם כלל העמלקים, אך מה שיש לעיין בבבב"ז, שהרי עובדא דיעל הייתה מצווה גם בשבת [וכמו שהזכיר לא בעילת נכרי אף להסוברים דחשיב ערוה באי"א, וטו"ס וזו חלק מן המלחמה שהיתה אז, וי"ל].

ובמש"כ האבנ"ז דאין לומר דכיון דהגברים חייבים אף בשבת מטעמא דמלחמה נימא דהוי מצו"ע שלא הז"ג כיון דהנשים עם בפני עצמן, לכאורה י"ל ע"ד דלפ"י בשבת שבתך סוכות נמי נימא דמיגו דהוי דופן לענין וכו' רק גבי גברים ולא גבי נשים דעם בפני"ה הם, ולא יועיל להם מה שהוא דופן לגברים לסוכה כיון שהם לאו בני סוכה [ולפ"י משכ"ל ה"ת שזכר יכנים משרות הרבים לאותו מקום יהא פטור ואשה תהא חייבת, וחיידוש לומר כן].

אך עדיפא מהז יש להקשות, כי שבת וסוכה הם שני 'עממים', אך זה כח מגו שיועיל מענין לענין וכ"ש מאיש לאשה, וכל זה רק בדופן שהיו דין בחפץ בהחשבתו כמחיצה [וכ"ש בליאור ה"ן] עם בגדר המיגו], ואין שייך הך דשבת ס"ב. [אף שרש"י הזכיר שם לשון מיגו] שתלוי בהשתמשות האדם ובני מינו דבבר ולא במהות החפץ כמחיצה [ופשוט דבנידון אבנ"ז דליכא חפץ, אין שייך כלל לומר מגו].

[ובאמת ה"י אולי מקום לדון לחלק בין דבר גשמי כבגד שבו נשים עם לעצמן, לבין דבר כמחיצת סוכה התלוי במצווה [אף שהוא גם דירה גשמית], אין קשה מפרש"י בגמ' שבת מתפילין דמעשהי"ג והרי ג"כ הוי מצווה. ועי"כ דגם לגבי זה הוי עם לעצמן, ואי"כ ה"ה כאן. [וגם לא יובן לפ"י ראיית האבנ"ז משבת לנדון מחיית עמלק דהוי מצווה גרידא]].

(מתוך מכתב רבינו שלטי"א)

נרבות ידידנו הרב ר' אשר ישעי' פערלמאן שליט"א לרגל התאקת לבגד אברהם אליעזר מרגליות נ"י בן לחתנו ידידנו הרה"ח ר' שאו' יחיאל שליט"א יזכה לרווחת נחת מכל יוצ"ח	נרבות ידידנו הרה"ח ר' ישראל מנשה רוסאק שליט"א לרגל אירוסין בנו שנת ע"ב יחתן פינחס מנחם מרגליות הי"ו בן ידידנו הרה"ח ר' יוסף מרגליות שליט"א יזכה לראות דורות שירים מבורכים

לעילוי נשמת האשה החשובה רחל לאה קורניק ע"ה אשת הרה"ח ר' חיים קורניק ז"ל בת הרה"ח ר' דניאל ברוסלר ז"ל נלבית ע"ש משפטים שקלים אדר"ח אדר תשפ"א הוציא ע"י בנה ידידנו הרה"ח ר' יצחק גדליה קורניק שליט"א	ברכת מזל טוב לאחינו הרה"ח ר' שאו' יחיאל אברהם אליעזר שליט"א לרגל התאקת לבגד אברהם אליעזר נ"י יזכה לרווחת נחת מכל יוצ"ח אחיו: יואל ודוד מרגליות

בטעם דציפוי הארון שונה משאר הכלים

‘ועשו ארון עצי שיטים אמתים וחצי ארכו וגו’, וצפית אותו זהב טהור מבית ומוחוץ תצפנו’ (כה, יא-י), ופירש רש"י מחז"ל (יומא עב): ‘שלשה ארונות עשה בצלאל, שנים של זהב ואחד של עץ’, והקשו המפרשים מנין ששלשה ארונות היו, ולא כמשמעו שהיה מצפה אותו חתיכות חתיכות של זהב דבוקים על העץ ממש, כמו בשאר כלים.

וע"ד דרש י"ל בהקדם דברי **הבעל הטורים** (כה, י) ‘כל מדותיו של הארון היו שבורות כחצאי אמות, ללמד שכל מי שלומד תורה צריך לשבר ולהשפיל עצמו’. והנה במהותו של שברון לב הגיד **כ"ק אאז"ל** ע"פ משל שהיה יום גינוסאי של המלך וכולם שלחו מתנות אל בית המלך, והיה איש אחד שחם על ממונו ונכנס לחנות וקנה כלי שבור בזול, ובקש שישלחוהו אל בית המלך בחשבו שכשיגיע יבינו שנשבר בדרך, אבל הפועל בחנות בטפשותו ארז כל חלק מהשברים בנפרד, וכמוכן כשהגיע המתנה הבינו שמלכתחילה קנה את הכלי כשהוא שבור. כן הוא באדם **כשיש לו הרגשת חשיבות משברון לבו הרי זה כשבר כלי עטוף בעטיפה בפני עצמו**, אלא נצרך שיהא בלבו בידיעה אמיתית איך מצבו, ומכך תהא לבו שבור בקרבו, ולא יעלה על דעתו שעוד יש לו מעלה ומדרגת ‘שברון לב’.

ולכן בארון שמדעותיו מרמזים על שברון הלב, אין להוסיף עליו גם את ציפוי הזהב, כי הוספה זו מבטאת את ההרגשה העצמית של שברון הלב, ולכן מצוותו להיות מבחון ולא כחלק ממנו.

עוד י"ל בעיקר הקושיא אמאי הוצרכו ג' ארונות ולא סגי בציפוי כבשולחן, דהנה התורה נקראת בגמרא (ע"ז ד): ‘אמת’ דכתיב ביה (משלי כג, כג) ‘אמת קנה ואל תמכור’, ולכן הארון שכנגד התורה היה צריך להיות אמת ממש בלי שום ציפוי. וכעין שהיה פעם אצל **הרה"ק הדברי חיים מצאנז זי"ע** שאחד ביקש ליתן לו מתנה מגורה פשוטה מצופה כסף, ולא הסכים לקבלה כיון דהוי קעוש שקר שנראה כמו שיש לו מגורת כסף ואינו אמת. על כן לא היה שייך לעשות ציפוי על הארון שזה פגם בשלימות האמת, והוצרכו ג' ארונות, אמנם קפידה זו היא דווקא בתורה שכולה אמת, אבל בשלחן אין קפידה אם יהיה עליו ציפוי כסף.

(פר' הרומה תשע"ה)

הלחם בעמלק מחר

ויאמר משה אל יהושע וגו' וצא הלחם בעמלק מחר' (בשלח יז, ט), **בוזה"ק** (שלח קנח): מקשה על מה דכתיב (שלא יז, טז) ‘ויקרא משה להושע בן נון יהושע’ - ‘וכי הושע קרייה קרא, והא כתיב במלחמת עמלק ויאמר משה אל יהושע’. ומתיר איף על גב דאשכחן יהושע בקרמיתא, קרא קרייה הכי, על ההוא דומין למקרייה'. והיינו דהא שנוכר שמו יהושע כבר במלחמת עמלק על שם העתיד בקרא כן.

ויש להעמיק בזה בהקדם דברי **הרמב"ן** (תולדות כה, לד) ‘כי אין חפץ בכסילים רק שיאכלו וישתו ויעשו חפצם בעתם **ולא יחושו ליום מחר**’. וזה יסוד גדול בעבודת ה', כי תכסיסי היצר שבהם מפתה את האדם הוא ע"י שמסמא את עיניו בתאוה וחמדה העכשווית, כי בעולם הזה נדמות העצירות כעצירות ומתווקות, משא"כ המצוות כגורמות הפסד ומניעת ריוח, ולהיפך איזהו חכם הרואה את הנולד' (תמיד לב), כשזוכרים את העתיד - עולם העליון, לפני מי עתידים ליתן דין וחשבון אז מגיעים בנקל לידי החשבון הנכון לחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה.

ובמלחמת עמלק דייקא כתיב יהושע על שם העתיד, דהדרך להילחם ביצר, היא ע"י חשבון העתיד [רוב המקומות שכתב לפני פרשתו ‘יהושע’ הוא בסו"פ בשלח במלחמת עמלק, וכן בחטא העגל שנגרם ע"י עמלק כמבואר בשפ"א, ואגב מקומות אלו כתיב גם בשאר המקומות יהושע].

וע"ד הדרוש י"ל שזהו שאמר מרע"ה ליהושע ‘צא הלחם בעמלק מחר’, דהיינו שע"י זכירת המחר והעתיד תוכל לבטל כוחו. עלינו הלוחמים מלחמת ה' מוטלת העבודה להילחם את המלחמה לה' בעמלק מדור דור, לעמוד בחזוקה כנגד היצר, ולזכור שעל כל מעשה דיבור ומחשבה אנו עתידין ליתן דין וחשבון.

(פר' שלח תשי"ע - עבד"ד ח"ב עמ' פב)

הרבה פעמים בחורים ואברכים מתעוררים ומחליטים לקבל על עצמם קבלות להשתנות לטובה, ואז מטכסיסי היצר לפתות את האדם: אכן בודאי עליך להתחיל בעבודת הבורא, אבל יותר טוב שתהא ההתחלה בזמן טוב, בתחלת היום, בתחלת השבוע, העיקר שלא עכשיו ממש. ואף אם לפעמים נראה לאדם שהם סברות צודקות אמאי אין להתחיל כבר היום, אבל ידע האדם שבזה טמון עצת היצר, ועל זה נאמר ‘וצא הלחם בעמלק מחר’, **בעמלק האומר לדחות הטבתו ליום מחר**, ויש להתאזר בגבורה, לא לשמוע לעצת עמלק הדוחה את האדם למחר.

(שלש ימי הגבלה תשס"ח - עבד"ד ח"ב עמ' שלה)

מבואר בספרי יראים ספרי מוסר וספרי חסידות, שיש לפעמים שאין ביד האדם למאן ולומר ליצר הרע שאינו שומע בקולו, אזי **העצה היעוצה לדחות בפיתוי למחר ולאחר זמן**, וכדאמרין בגמרא (ע"ז כה): שאם נכרי שאלו להיכן הולך, ירחיב לו את הדרך, וזה יסוד גדול בעבודת ה' למלחמת יעקב ועשו שבכל הדורות, הנוגע הן לבחורים צעירים והן לאברכים, כל אחד בנסיגותיו, לשלוט ביצרו ולדחות הנאותיו וסיפוקיו לאחר זמן, ועי"ז יוכל לינצל לגמרי. וזה נכלל ביצא הלחם בעמלק מחר, **להילחם עם עמלק, על ידי אמירת מחר, לדחותו לאחר זמן**.

(פר' וישלח תשע"ג - עבד"ד ח"ב עמ' נה)

הגה"ק רבי חנוך צבי הכהן לוי זצ"ל רבה של בענדין וחתנו של השפת אמת זי"ע בעמח"ס 'כנה פאר' - ו' אדר א' תרצ"ה

אמאי לא התנדב מרע"ה למשכן

במדרש (ויק"ר א, ו) שעגמה נפשו של משה רבינו שלא התנדב כו', אמר לו הקב"ה דיבורך חביב עלי מן הכל. ולכאורה פלא דלמה באמת לא התנדב, וכן הקשו המפרשים (ע"י ענף יוסף). ונראה בשני אופנים, לגודל אהבת משה רבינו לישראל חשב שאולי על ידי שיתנדב לא ילך נדבת אחד מישראל לצורך המשכן, ורצה שידחה הוא ולא ידחה מזה שום אחד מישראל, ובאמת היה הכל במשכן, וכדאיתא (פקודי לה, כח) ואת האלף וכו', ולזה עגמה נפשו.

וי"ל עוד, כי היה צריך נדיבות הלב מאוד בזה, ולגודל ענותנותו דמשה רבינו חשב שכל אחד ואחד מישראל יש לו יותר נדיבות הלב ממנו, ולזה לא התנדב, כדי שיהיה כל המשכן מנדיבות הלב מאוד, ולזה עגמה נפשו, ואמר לו שדיבורך כו', שזה היה עיקר כח של המשכן, ונדבת לבו של משה רבינו הקים כל המשכן ודו"ק.

(יכהן פאר בפרשתן)

ב' פירושים הנ"ל של **היכהן פאר**, הם בבחינת 'הוא היה אומר' וכפירוש הידוע מה שהוא היה - זה היה אומר. ונעתיק מצוואתו מה שכתב בענין ענוה ובענין אהבת ישראל:

לעמול תמיד להשיג מדת ענוה

תהיו תמיד בענוה אצל כל אדם, כי עד כמה שיש להרחיק הגיאות אין לשער, כי היא המדה הגרועה מכל מדות רעות ר"ל, והוא בעל מום ר"ל כדאיתא בגמרא (מגילה כט). האי מאן דיהיר בעל מום כו', ואדם צריך לעבוד תמיד בזה, מפני שהוא היסוד מכל היהדות, והיצה"ר מניח על זה יותר מכל, ואפילו איש שפל ונבזה ופחות כמוני שיש בי כמעט כל החסרונות, ומח שחטאתי ועויתי ופשעתי לפני ית"ש, הלוואי שאשוב עוד קודם מותי בתשובה שלימה ואתקן מה שקלקלתי, עכ"ז יש לי עוד עבודה עם היצה"ר של תגאיות, אשר באמת הוא טפשות גדול, איש כמוני יהיה לו עוד גיאות, אולם איתא בספרים כל גאה שוטה, ולזה צריכין לעבוד כל ימיו במדת הענוה ושפלות באמת.

(מתוך צוואתו אות ב)

אהבת ישראל לכל אחד

תראו שיהיה לכם אהבת ישראל במאוד מאוד, וממש להתגעגע באהבה לכל אחד מישראל, וזה יהי' באמת לאמתו בפשטות, בלי שום פניה, אלא מעמקי הלב ממש, ותמיד לעבוד בזה, כי תזכרו עד כמה גדלה אהבת ישראל אצל רבותינו ואבותינו הקדושים זצ"ל זי"ע. שמעתי מחסודים אשר כ"ק חו"י החידושי חרי"מ מרן זצ"ל עסק בהרבה שנים במדת טוב עין, וכ"ק זקני מרן מאלכסנדר זצ"ל ידוע מדת טובו באהבת ישראל, ואצל כ"ק מו"ח מרן זצ"ל ראיתי בעיני גודל אהבת ישראל אצלו, וגם אצל כ"ק זקני הרבי ר' פישלי מסטריקאו זצ"ל ידוע אצל העולם גודל אחאב ישראל שבקרבו, על כן תראו נא גם כן לעבוד בזה, ולבוא למדה הטובה בכל תאפשרי, והשיית יעזור לכם שתגיעו למדה הזו כראוי.

(מתוך צוואתו אות ו)

כל אחד יכול לעשות המשכן

עוד מביא בפרשתו מענין אהבת ישראל, מספר אמרי שפר, והדברים מגחילים בלשונו של הבענדינער רב זצ"ל:

בספר **אמרי שפר** [לרבי נפתלי אשכנזי (נפס שנת שס"א) דרוש לפרשת החודש ור"ח ניסן] מובא דבר טוב ומתוך על המדרש (שמי"ר א, ח) שמשו רבינו אמר להשיי יכולים הם בני ישראל לעשותו, אמר לו הקב"ה אפילו אדם יכול לעשותו שנאמר (כה, ב) מאת כל איש. ומפרש דשאל הלא מצד קנאה, כל אחד ירצה לעשות השלחן ובפרט הארון ומה יהיה, והשיב לו כביכול אפילו אחד מישראל יוכל לעשותו, וכל בני ישראל יביטו טובה ולא יקנאו, והיו נהנים מזה, כי לא יביטו על עצמן, אלא שרצון השיי יהיה נשלם, ואין חילוק אצלם אם על ידם או על ידי אחרים, וזה דרגא גבוה, ולזה מייית המדרש מנשיאים, שלא הביאו בתחלה ולא היה חילוק אצלם מי מביא. ודפח"ח.

(יכהן פאר בפרשתן)

ואהבת לרעך כמוך

ובאותו ענין כותב: **מו"ח [השפת אמת] זצ"ל** אמר 'ואהבת לרעך כמוך', כמו שאתה רוצה להיות טוב, כן תרצה שחבירך יהיה טוב, ויהיה גם ממנו נחת רוח לפני השייית.

[יכהן פאר בפרשתו, וראה שפת אמת (וארא תרמ"ג ד"ה בפסוק והוצאתי) 'שנאת חנם הוא חנם מן המצוות, כי אהבת ישראל תלוי בקבלת מלכות שמים כראוי, להיות כל הרצון לעשות רצון אבינו שבשמים, ואז כל אחד מבקש עבודת חבירו, כמו מלאכי השרת שנותנים באהבה רשות זה לזה להקדיש ליוצרים. וכמו י' בני אדם עוסקין בעסק א', לא יעלה קנאה ושנאה במה שכ"א מתגבר לעשות בהעסק ככל יכלתו. ואדרבה, כך רצון כל אחד ואחד. לכן ואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה']

פשרה ודרכי שלום

יש דברים הנחקקים בזכרוננו של ילד - פתח פעם **רבינו הפני מנחם זי"ע** וסיפר - כי בילדותו שחק עם אחד מאחייניו בן גילו, וכדרכם של ילדים התפתחה בינים מריבה, החליטו אפוא ללכת לדין תורה' אצל הדוד הגדול, הגה"ק רבי חנוך צבי זצ"ל, שנודע באהבתו את ישראל.

איני זוכר על מה נסוב הויכוח - סיפר רבינו - רק זאת נחקק בעמקי תודעתי, איך חשב הרב מבענדין את מבגעתו, התיישב בכובד ראש, ואמר לנו במלוא הריגותיו: טייערע קינדערלעך, לפני שניגשים לדין תורה, יש לבדוק אפשרות של פשרה ודרכי שלום'. הוראתו זו נחקקה בעצמותי.

(הפני מנחם ח"ב עמ' שעח)

ברכת מזל טוב
לידידנו הרה"ח ר' שמואל יעקב שרייבער שליט"א
בן ידידנו הנכבד הרה"ח ר' משה שרייבער שליט"א
לרגל הולדת נכדו שייחי
יוכה לרוות נחת מכל יוצ"ח
מתוך בריאות גופא ונהורא מעליא
אחיי: **מאיר שרייבער** - ציד"ק

ברכת מזל טוב
לאבני מורי
הרה"ח ר' יעקב מלמן שליט"א
לרגל הולדת נכדו שייחי
יוכה לרוות נחת מכל יוצ"ח
בנך: **ישראל מלמן**

ברכת מזל טוב
לידידי החתן **פינחס מנחם מרגליות** הי"ו
בן ידידנו הנכבד הרה"ח ר' יוסף שליט"א
לרגל אירוסים
יוכה לבנות בית נאמן בישראל
ולראות דורות וישראלים מבורכים
ידידי: **יעקב ברוך שכטר**

טללי תחיה

כשהרופאים 'מרימים ידיהם' - אז באמת אפשר להתחזק בתפלה לרבש"ע שבידו נפש כל חי, ואף שהתפלל כבר - קווה וחזור וקווה, **לא בציפוי שהתפלה תתקבל דווקא**, אלא שזה חיוב דאורייתא בשעת צרה לשפוך הלב לפני הבורא יתברך, והרבה פעמים תפלה **שלימה** נענית, ויהי"ר שיתקבלו ברחמים צלותהון ובעותהון.

(מתוך מכתב רבינו שליט"א שבט תשפ"א

נמסרה לעילוי נשמת האשה צפורה צביה ע"ה בת 'ידלחטא' ר' אברהם לייב הי"ו)

משיב דברים נכוחים

שהמדקדק היטב יראה שאין סתירה לדברי, ובפרט זה לא למדו שבת משאר אסורין].

ודברי האמרי אמת תמוהים ביותר, דמה מועיל לאוקמא בזה אינו יכול וזה אינו יכול, הא אדרבה שם יותר חמור ויותר יש לחייבו. ואולי טעות הדפוס נפלה בדבריו, שהוא כתב- כוונת המח- וחשבו המדפיסים דר"ל בר"ת 'המנחת חינוך', אך באמת ר"ל 'כוונת המחבר', דהיינו שמתחוב את דברי השפתי צדיק מחמת הדחק, דוראי לא היה כוונתו דאפי' בזה יכול וזה יכול חייב, דזה נסתר מהסוגיא, רק כוונתו בזה יכול וזה איי' [לחייב היכול] או בזה איי' וזה איי' [וכמ"ד בגמ' דבעינן שיעור לשניהם כדי לחייבו]. ואף שעדיין יהיו דברי השפתי צדיק קשים, מ"מ הרויח שאינם תימה כ"כ.

המעייין בדברים לא ימצא נחת רוח כ"כ, אך לחומר הקושיא תבת.

(יהודה אלטר ירושלים)

בפעולות החיוב מצד התוצאה

בס"ד

מה שהקשיתם בגליון מ"ד בלהבין שמועות, על השפתי צדיק דאף בכמה שיעורים הוי שניהם שעשאוהו. נ"ל להצדיק את הצדיק, דיש חילוק בין היכא שהחיוב מצד הפעולה - כשבת, להיכא דהחיוב מצד התוצאה הנסבבת - כרוב עברות שבין אדם לחברו, שזה דבר המתחלק לחלקים, וכמו דפשוט דבגניבה ונוקין ליכא פטור דשנים שעשאוהו וכמבואר ב"ק י', ש"ע חו"מ סי' שפא וסי' שפג סעיף ג, ב"מ ח. תוד"ה ושותפין [והגם דאינו מוכרח, דהתם אף בזה אינו יכול וזה אינו יכול חייב, והכא האמרי אמת דן בזה, מכל מקום מינה נילף להכא], וס"ל להשפתי צדיק דגם בהכאה וחבורה אין ענין לייחס כל התוצאה לגורם, וסגי בזה שגרם חצי, אלא דבאופן דאינו יכול מצד עצמו או נחשב כשנים שעשאוהו [לדעת האמרי אמת לענין מכה אביו כני"ל]. -ועי' חיהר"מ חו"מ סי' א סק"ט בהא דשאני אש בבי' שעשאוהו.

אגב, במנחת חינוך שם נסתפק אף כשהבן עם זר הכו את האב, וילה"ע דלמש"כ האגלי טל (חורש א, א) לא שייך פטור דשנים שעשאוהו אלא אם צריך להתייחס אחר שניהם, עיי"ש, וכאן רק הבן חייב ולא הור. מיהו יש לעיין דמצד לאו דלא יוסף כן בעי' שיתייחס אליו.

א' מפרחי תלמידי רבינו מאור עינינו שליט"א

מכתבים למערכת

ולגנוב, כי באמת אין אדם עובר עבירה בלי סיבה, אלא מפני שלבו פנוי מן החכמה, וכשרואים אדם שאינו שקוע בתורה"ק, אזי כאילו רואים אותו כבר עושה עבירות חמורות רח"ל, כי אי אפשר להישמר מן הרע בלי לימוד התורה בעמל וביגיעה, וזה מה ש'בַּעֲתוֹ', שדכבר ראה אותו יוצא לתרבות רעה ונפטר חמש שנים קודם, אבל בחייו אכן עוד לא הגיע עשו לחטאים, וזהו השיבה טובה.

הוסיף שמו"כ בדורינו אנו, על אף שאין לנו עשו בפועל, אבל דוגמת מה שאירע אז קורה עמנו, שהרי הרחוב הוא יגנה! כפשוטו ממשי: לפתח חטאת רובץ, והיום לראבוננו היצר הרע כבר אינו רק פתח אלא נמצא בתוך בית המדרש, והיצר הרע מיצר לאדם בכל צעד ושעל, ויש פחד מה יעשה הבן ולא יחסא, והעצה לזה הוא אך ורק עמל ויגיעה בתורה שעל ידי יכולים להתגבר על היצר ולהישמר מן החטא.

והוכיח בכמה ראיות מוצקות שעיקר ההקשיות בתורה הוא דווקא ע"י לימוד העיון, ואין דרך אחרת! והנני זוכר שאותה שיחה עשתה רושם עז בין כל תלמידי הישיבה, עד כדי כך שאני זוכר את כל השיחה עד היום הזה.

ויהי"ר שתזכרו להמשיך בהרצת תורת אמת. כה דברי מוקירכם מ. י. פעה"ק ירושת"ו [א"ה ועי' עבד"ד ח"ב עמ' לג-לד עוד ב' תירוצים על קו' הנ"ל. ועיי"ש עמ' עמ' תלד הדרשה בענין לימוד התורה]

נדבת ידידנו

הרה"ח ר' **שאול יחיאל מרגליות שליט"א**

לרגל החללקה לבנו אברהם אליעזר גיי

יוכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט

מתוך ברית גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב

לידידנו הרה"ח ר' אברהם מרדכי שטרן שליט"א

לרגל הולדת בנו שחיי

יוכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט

מתוך ברית גופא ונהורא מעליא

מתפללי ביהח"ס "פני מנחם" לונדון

תמיהות מרבותינו

כוונת לשמה בתרומת המשכן

'ויקחו לי תרומה' (כה, ב), כתב השפת אמת (בפרשתן סוף תרמ"ג) 'שמעתי מפי מו"ז ז"ל ויקחו לי לשמי, לא יהיה הכוונה לזכות להשראת השכינה גם כן, רק לשמי ממש, לעשות רצונו ית', שזה טוב מהכל ועי"ז ושכנתי.'

והעיר **רבינו שליט"א** על דברי החידושי הרי"מ זי"ע מדברי רש"י (צו, טו כג) 'כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו' [דמפורש שעשו העבודה כדי שתשרה שכינה, וכי לא קיימו הציווי דויקוח לי לשמי!].

(עבד"ד ח"ב עמ' קלב בהערה)

כח הדיבור של בני ישראל

'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (כה, ח), וכתב התפארת שלמה יודקדקו המפרשים אמאי לא כתיב ושכנתי בתוכו. י"ל דקאי על עיקר השראת השכינה שהי' על פנימיות נדבת לבם של כל אחד ואחד בדיבורו, שהיו מקדישים נדבותם לצורכי המשכן היו ממשכינם או בדיבורם הקדושה, והיה השכינה שורה על פנימיות הלב של כל אחד ואחד בשעת דיבורו והקדשו. ומפני זה כתיב 'ושכנתי בתוכם' ר"ל בתוך הפנימיות לבבם של המתנדבים. ומהו **יש ללמוד כמה גדול כח הדיבור של בני ישראל**, הלא אנו רואים בהמה שהיתה חולין אם מקריבה בעזרה היא נפסלת משום חולין שנשחטו בעזרה (תמורה לג), ואחר שהוציא עליה הדבור לקדשה הוא להיפך, אם שחטה בחוץ חייב כרת. וכן חפץ אחר הקדשו אם נהנה בו מעל, וכל זה הוא מחמת דיבורו, מכל שכן אם האדם משבח ומפאר ומהלל בדיבורו ליוצרו עושה רושם וכוונתו לאדל לעשות נחת רוח לחבורא ביה' דביבורי.

והעיר **רבינו שליט"א** בדרי צ"ח, כי מבואר בגמרא (זבחים מה) דאף בַּמָּה שהקדיש נכרי יש מעילה, ולר' יוסי אף חייב משום שחוטף חוץ [וכן פסק הרמב"ם סוף פרק יט ממעשה הקרבנות], ואף לחולקים שרי להקריב בלנים בהמה שהקדישה נכרי, ואיך אם כן יליף התפארת שלמה בזה כח דיבור בני ישראל, הלא גם בנכרי כן הוא, ואולי דעיקר הכח ניתן לבני ישראל, ואגבם מצי נמי נכרי להקדיש, כי ביות בית תפלה יקרא לכל העמים. או דכונתו להוכיח לכח הדיבור בכלל, וממילא פשוט דשל ישראל חשיב טפי, ואנתי צ"ב [ועי' בשם משמואל פ"י טמות תרע"ג, אך כמדומה שאין בדבריו ישוב להערתינו].

(מפס"ס בפרשתן עמ' רמב)

תלמיד חכם - תוכו וברו

'צפית אתו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו' (כה, יא), ובגמרא (יומא עב) יליף מהאי קרא 'כל תלמיד חכם שאין תוכו כבדו אינו תלמיד חכם'. ל"ד כיון דדרשנין הכי מהאי קרא דכתי' מבית ומחוץ, היה צ"ל שזה תוכו כבדו וברו כתוכו, ובאמת צריך להיות צנוע שלא יכירו בו מבחוץ כל כך.

(שפת אמת יומא עב:)

עשיית המנורה כשיעורו

'ככר זהב יעשה אותה' (כה, לו), ואיתא בגמרא (מנחות כט.) 'מעשה וזיתת מנורת בית המקדש יתירה על של משה בדינו זהב', תימא לומר שהיו משתמשין בה בפסול. ויתכן לפרש דבימי שלמה עצמו היה ששקלוהו אחר שנגמרה, והיתה יתירה, וחזרו והעמידוה על ככר קודם שמשמש במקדש. ומשמע מכאן דקפיידא דככר, אינו רק שלא תפחות מככר, אבל אם הי' בַּעֲשֵׂת יותר, יכולין אח"כ לתקנה להעמידה על ככר, וצ"ע ה"טעם, דקרא דככר זהב יעשה אותה יש לפרש דתתיה נעשית ככר מצומצם.

(שפת אמת מנחות כט.)

להבין שמועות

מחיית עמלק במעשה בפורים

כתב **השפת אמת** (צו תרמ"ט ד"ה בפרשת זכור) 'עמלק ימ"ש הוא קליפה המתפשט בכל צד כדאיתא בזוה"ק בשלה, והוא בא להלחם בבחינת מחשבה דיבור ומעשה, ורמזו חז"ל בפי' אשר קרץ טמאך במעשה, וקראך ראובן שמעון בדיבור, ויצניך הוא במחשבה, שנתקרה להתלבות הקדושה בבני ישראל על ידו. ולכן צריכין למחות אותו באלה הג', בלב ודיבור, ובמעשה יתקיים והי' בהניח כו'. **כי לעת עתה בגלות אי אפשר במעשה להלחם עמו, וזולת בימי פורים שנוכרים ונעשים יש לנו כח גם במעשה למחות הסט"א.**

וצ"ב, וכי בפורים בגלות אפשר למחות במעשה, אלא המכוון לסט"א וכמו שסיים השפת אמת, וכי בכל השנה א"א להלחם עם הסט"א במעשה [ובאמת צריך ידיעה מה הפירוש מלחמה בסט"א במעשה בהסברה שיוכל כל בעולם המעשה]

(משולחן המערכת)

יו"ל ע"י תלמידי רבינו ראש הישיבה שליט"א בן כ"ק מרן אדמו"ר הפני מנחם מגור זצוקלה"ה

© כל הזכויות שמורות למכון בנאות דשא - פקס 077-4703647 bnaosdeshe@gmail.com הארות והערות יתקבלו בברכה

ניתן להירשם לקבלת הגליון מידי שבוע • לתרומות, הנצחות ובעניני הפצה בארה"ב 052-7178350 בארה"ב 718-408-8970

ד בנאות דשא